

PODSTAWOWE PRAWA CZŁOWIEKA PRZYSŁUGUJĄCE OSADZONYM OBCOKRAJOWCOM (FNPs)

Informacja

1. Prawo do otrzymania w zrozumiałym dla siebie języku w momencie zatrzymania oraz w momencie osadzenia lub niezwłocznie po nich informacji o przysługujących prawach i sposobie korzystania z nich. (UN Principles 13-14, CoE Police 55)
2. Prawo do zostania poinformowanym w zrozumiałym dla siebie języku o powodach aresztowania i zarzutach. (ICCPR 14.3, UN Principles 10, EU2012 6)
3. Prawo do poinformowania dowolnej wybranej przez siebie osoby o swoim zatrzymaniu. (UN Principle 16.1, CoE FNP 15.2, CoE Police 57, EU2012 4.2 c)
4. Prawo do otrzymania w zrozumiałym dla siebie języku informacji na temat zasad obowiązujących w więzieniu oraz praw i obowiązków osadzonych. (UN Rec 4, SMR 54-55, EPR 30.1, CoE FNP 15.1)
5. Prawo do otrzymania informacji o uprawnieniach konsularnych, do skontaktowania się z władzami konsularnymi i do przyjmowania odwiedzin i pomocy pracowników konsularnych. (VCCR 36.1 b-c UN Principles 16.2, UN Res (e), UN Rec 4, SMR 62, CAT 6.3, EU Charter 46, EPR 37.1, CoE FNP 24)
6. Prawo do otrzymania informacji o możliwościach przeniesienia do kraju pochodzenia. (EPR 37.5, CoE FNP 15.3, CoE Transfer 4.1, EU909JHA 6.4)

Uczciwy proces

7. Prawo do skutecznych środków ochronnych i do uczciwego procesu. Każda osoba, która została oskarżona, ma być uznawana za niewinną aż do momentu zgodnego z prawem udowodnienia jej winy; (ICCPR 14, UDHR10-11.1, ECHR 6, EU Charter 46-47)
8. Prawo do otrzymania pomocy prawnej w postępowaniu karnym. (ICCPR 14.3 d, SMR 61, UN Principles 17-18, EPR 23, CoE FNP 21)
9. Prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza ustnego, jeżeli więzień nie rozumie języka używanego w sądzie lub nie umie się w nim wypowiadać. (ICCPR 14.3 f, UN Principles 14, UN Res (c))
10. Prawo do równego traktowania przez sądy i do zostania osądzonym bez bezzasadnej zwłoki. (ICCPR 14.1, 14.3 c)
11. Prawo do zwolnienia z aresztu przed rozpoczęciem procesu, chyba że władza sądownicza lub inna orzeknie inaczej w trosce o skuteczność wymiaru sprawiedliwości. (UN Principle 39, CoE FNP 5)
12. Prawo do braku dyskryminacji w porównaniu z innymi podejrzanymi przy podejmowaniu decyzji o użyciu sankcji i środków innych niż pozbawienie wolności. (UN Rec 2, UN Res (d), CoE FNP 4, 14.1)
13. Prawo do braku dyskryminacji wynikającej wyłącznie ze względu na obcą narodowość przy wyborze surowości kary pozbawienia wolności lub warunków osadzenia. (UN Res (b))
14. Prawo do braku dyskryminacji przy rozważaniu możliwości przedterminowego zwolnienia. (CoE FNP 6)

Traktowanie

15. Prawo do ludzkiego traktowania i szacunku należnego każdemu człowiekowi. (ICCPR 10.1, UDHR 5, SMR 1, CAT 1-2, UN Basic Principles 1, ECHR 3, EU Charter 4, EPR 1)
16. Prawo do ochrony przed torturami i niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem lub karą; (ICCPR 7, UDHR 5, CAT 7, ECHR 3, EU Charter 4)
17. Prawo do bycia traktowanym w sposób uwzględniający konkretną sytuację i indywidualne potrzeby więźniów obcej narodowości. (CoE FNP 3)
18. Prawo do braku dyskryminacji (w szczególności związanej z pochodzeniem, narodowością lub językiem) i do otrzymywania skutecznej ochrony przeciwko dyskryminacji. (ICCPR 26, UDHR 7, SMR 2, UN Principles 5, UN Basic Principle 2, EU Charter 21-22, EPR 13, CoE FNP 7)
19. Prawo dostępu do tej samej opieki zdrowotnej i programów leczenia, które są dostępne dla innych więźniów. (EU Charter 35, CoE FNP 31)
20. Prawo do wolności myśli, sumienia i religii oraz do swobodnego jej manifestowania przez uprawianie kultu i przestrzeganie obyczajów. (ICCPR 18.1, UDHR 18, SMR 65-66, UN Basic Principles 3, UN Rec 3, EU Charter 10.1, EPR 29, CoE FNP 30)
21. Prawo do noszenia ubrań i do zachowywania higieny osobistej w sposób nienaruszający kulturalnej ani religijnej wrażliwości więźnia oraz do otrzymywania pożywienia uwzględniającego jego wymagania kulturalne i religijne. (UN Rec 4, CoE FNP 18,19)
22. Prawo do nienaruszanej w sposób niezgodny z prawem prywatności, życia rodzinnego i korespondencji oraz do regularnego kontaktu (także w formie odwiedzin) z rodziną i znajomymi. (ICCPR 17, UDHR 12, SMR 58, UN Rec 5, EU Charter 7, EPR 24, CoE FNP 22)
23. Prawo do dostępu w więzieniu do usług tłumaczeń pisemnych i ustnych oraz do możliwości nauki języka w celu ułatwienia komunikacji. (SMR 61.2, EPR 38.3, CoE FNP 8, 29.1)
24. Prawo do równego z innymi, będącymi obywatelami danego kraju więźniami dostępu do edukacji, pracy i kształcenia zawodowego. (UN Rec 1, SMR 4.2, 71, EPR 26, 28, CoE FNP 27.1, 29)
25. Prawo do składania zaaprobowanymi kanałami nieocenzurowanych próśb i skarg w centralnych władzach więziennictwa, sądowniczych lub innych, właściwych w danym przypadku. (SMR 56, UN Rec 4, EPR 70)

Przesiedlanie

26. Prawo do bycia traktowanym w sposób ukierunkowany na poprawę i resocjalizację i mający za cel zwrócenie osadzonego społeczeństwu. (ICCPR 10.3, SMR 4, EPR 6, 107, CoE FNP 9, 29.2, 35)
27. Prawo do bycia jak najwcześniej informowanym o swoim statusie prawnym i sytuacji po zwolnieniu. (CoE FNP 35.2 a)
28. Prawo do ochrony przed wydaleniem, odesłaniem i ekstradycją do państwa, w którym osoba taka byłaby w poważnym stopniu narażona na poddanie jej karze śmierci, tortury i inne formy niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub kary; (UDHR 14, CAT 3, EU Charter 19.2)
29. Prawo do uwzględnienia zgody więźnia i perspektywy jego ponownej integracji ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o jego przeniesieniu do innego kraju. (UN Transfer 1, CoE Transfer 4, CoE FNP 10)
30. Prawo do nawiązywania kontaktu z zewnętrznymi organizacjami publicznymi w celu uzyskania ich pomocy i wsparcia w procesie pozyskania nowego miejsca zamieszkania po zwolnieniu z zakładu karnego. (SMR 107-108, 81, EPR 107, CoE FNP 37, CoE Probation 64)

Organizacja Narodów Zjednoczonych

- Powszechna deklaracja praw człowieka (UDHR)
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (ICCPR)

- Konwencja ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur (CAT)
- Wzorcowe reguły minimalne postępowania z więźniami (SMR Mandela Rules)
- Konwencja wiedeńska o stosunkach konsularnych (VCCR)
- Wzorcowa umowa o przekazywaniu osadzonych obcokrajowców (UN Transfer)
- Podstawowe zasady ONZ w zakresie postępowania z więźniami, przyjęte przez ONZ (UN Basic Principles)
- Zbiór zasad ochrony wszelkich osób podlegających zatrzymaniu lub aresztowaniu, przyjęty przez ONZ (UN Principles)
- Rekomendacja dotycząca traktowania więźniów-cudzoziemców (UN Rec)
- Rezolucja ONZ 1998/22 w sprawie statusu obcokrajowców w postępowaniach karnych (UN Res)

Rada Europy

- Europejska Konwencja Praw Człowieka (ECHR)
- Europejskie Reguły Więzienne (EPR)
- Zalecenie (2012)12 dotyczące więźniów cudzoziemskich (CoE FNP)
- Konwencja o przekazywaniu osób skazanych (CoE Transfer)
- Zalecenie CM/Rec(2010)1 w sprawie zasad zwolnienia warunkowego (CoE Probation)
- Zalecenie Rec(2001)10 Europejski Kodeks Etyki Zawodowej Policji (CoE Politics)

Unia Europejska

- Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (EU Charter)
- Decyzja ramowa Rady 2008/909/JHA (EU909JHA)
- Dyrektywa 2010/64 o prawie do tłumaczenia ustnego i pisemnego w postępowaniu karnym (EU2010)
- Dyrektywa 2012/13 o prawie do informacji w postępowaniu karnym (EU2012)